

התורה והמצוות

ר' הנינא בר פפא רמי כתיב ולקחתי דגני בעתו וגו' וכתוב ואספת דגנך וגו' ל"ק כאן בזמן שיש ישראל עושין רצונו של מקום כאן בזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום ת"ר ואספת דגנך מה ת"ל לפי שגנא לא ימושי: ספר התורה הוא מפורך יכול דברים ככתבן ת"ל ואספת דגנך הנהג בהן מנהג דרך ארץ דברי ר' ישמעאל ר"ש בן יוחי אוכר אפטר ארם ורש בשעת רישיה ורוע בשעת וריעה וקוצר בשעת קצירה ורש בשעת רישיה וזורה בשעת הרוח תורה מה תורה עליה אלא בזמן ישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י אחרים שגנא? ועמדו ורעו צאנבם וגו' ובזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י עצמן שגנא? ואספת דגנך ולא עוד אלא שמלאכת אחרים נעשית על ידן שגנא? ועוברת את איובך וגו' אמר אביי הרבה עשו כרבי ישמעאל ועלמה בידן בר' שמעון בן יוחי ולא עלמה בידן

ההתגברות הרוחנית העליונה מחזקת את התכנים המעשיים ומגברת את ההתענינות בעולם ובחיים וכל אשר בס. רק בזמן החרבן, וקרוב לו, שהחיל הישראלי נעתק מאדמתו והוצרך להכניז את תעודתו רק במעמדו הרוחני המופשט. הושרשה ביחידים הדרכה לפרישות מחיי שעה בשביל חיי עולם, וגם ע"ז יצאה מחאה שמימית. אבל כאשר הגיע התור של בנין האומה בארצה, והצורך המעשי של הסדרים המדיניים והחברתיים נעשה חלק מתכנית פעלי הכלל, הרי הם הם גופי תורה, וכל מה שיתרחבו הגורמים המעשיים ויתבססו יותר יפעל הרוח המלא קדושה וחיי אמת על העולם ועל החיים, ואור ישראל יאיר פני תבל בכליל יפעתו.

התורה והמצוות

כל מה שנתן כח יותר גדול לעוה"ב הרי הוא יותר חי באומץ גם בעוה"ז. זה דבר מתבחו בישראל לענין בנין האומה. כל המאמץ את חיי עולם הרי הוא בונה את האומה בפועל, כי חיותם הלאומית של ישראל המשך היא מהצלחת עולמים. והוא הגודל של תורה שבעל"פה, שעמדה להשגיר את חיי העולמים במלא מובנם באומה ולהוציא מלבן של צדוקים, שהתלהבותם הלאומית דמתה ללהבת של תבן, שנשלתהבה ודעכה ואיננה, לומר: ברכו את ד' אלהי ישראל מן העולם ועד העולם.

התורה והמצוות

ר' יוחי ור' חסדאי גורין ואיתמר ר' יוסף רבי שמועה בזמן שהצדיקים בדור צדיקים נתפסים על הדור: אין צדיקים בדור תינוקות של בית רבן נתפסים על הדור א"ר יצחק בר' ועירי ואמרי לה א"ר שמעון בן גורא מאי קראה? אמ' לא תרעי לך הופה בנשים צאי לך בעקבי הצאן וגו' ואמרינן גדיים הממשכנין על הרועים ש"מ אף על לשון הרע נמי קאמר ש"מ ואמאי ק"ו ליה ראש המדרבין בכל מקום דיתבי רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון ורבי יהודה בן גרים גבייהו פתח ר' יהודה ואמר כמה נאים מעשיהן של אומה זו תקנו שוקים תקנו גשרים תקנו מרחצאות ר' יוסי שרתק נענה רשבי ואמר כל מה שרתקנו לא תתקנו אלא לצורך עצמן תקנו שוקין להושיב בהן זונות מרחצאות לעדן בהן עצמן גשרים ליטול מהן מבם הלך יהודה בן גרים יוסי? דבריהם ונשמעו למלכות אמרו יהודה שעיליה יתעלה יוסי ששרתק יגלה לציפורי שמעון שגינה ידרג אול הוא ובריה משו בי מדרשא כל יומא הוה מייחי להו דבריהו ריפתא וכואו דמיא וכרבי כי תקפו גזירתא א"ל לבריה גשמי דעתן קלה עליהן דילמא מצערי לה ומגליא לן אולו משו במערתא איתרדיש ניסא איברי להו דרובא ועינא דמיא והוה ממשלח מנייהו והוה יחבי עד צוארייהו בתלא בולי יומא גרסי בעיניו צלוי לבשו מיכסו ומצלו והדר משלחו מנייהו כי חזי דלא ליבילו איתבו תריסר שני במערתא אחא אליהו וקם אפיתחא דמערתא אמר מאן לודיעה לבר ויהי דמות קיסר ובמיל גזירתא נפקו חווי אינשי דקא כרבי הורעי אמר מניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה כל מקום שנתנין עיניהן מיד נשרף יצתה בת קול ואמרה להם לתרדוב עולמי יצאתם חזרו למערתכם הדור אויל ארתיב תריסר ירדו שנתא אמרי ממשפט רשעים בנייהם ב"ב אלעור הוה מסר ר"ש אמר לו בני די לעולם אני ואתה בה"י פניא דמעלי שבתא חוה הוהא סבא דהוה נקט חרי מדראני אמא ורדיפס בין השמשות אמרו. ליה הני למה לך אמר להו לכבוד שבת ותיסגי לך בחד חד כנגד יתבר וחד כנגד שצור א"ל לבריה חוי כמה חביבין מצות על ישראל? יתב דעתיהו

התורה והמצוות

נראה לעניות דעתי: רבי ישמעאל נמי לא אמר מקרא ואספת דגנך (דברים יא, יד) אלא בארץ ישראל ורוב ישראל שרויין, שהעבודה בקרקע גופה מצוה משום ישוב ארץ ישראל ולהוציא פירותיה הקדושים (ע"י דברי רבי יואל סיוקיס, הב"ח, בפירושו על הטור אור"ח סי' רח: "כי באכילת הפירות אנו ניוונים מקדושת השכינה ומטהרתה"), ועל זה צייתה התורה ואספת דגנך. ובעוד זורה גורן השעורים הלילה (ע"פ רות ג, ב) משום מצוה. וכאילו תאמר: לא אניח תפילין מפני שאני עוסק בתורה, הכי נמי לא יאמר: לא אאסוף דגני מפני עסק התורה. ואפשר אפילו שארי אומניות שיש בהם ישוב העולם הכל בכלל מצוה. אבל כשאנו מפורזים בעונותינו הרבים בין אומות העולם, וכל שמרבה העולם ישוב מוסיף עבודת ה' חורבן (כלשון רבנו בחיי, ע"י למשל בהערה 149), מודה רבי ישמעאל לרבי שמעון בר יוחאי. ועל זה אנו סומכים על רבי נהוראי במתניתין סוף קידושין: מניח אני כל אומניות שבעולם ואיני מלמד בני אלא תורה, היינו בחורף לארץ וכנ"ל. והיינו דמחדש רבא כאתרוג הכושי (ה"א לן והא להו") - אפילו אינו נדמה אלא כושי ממש, דהיינו רשבי וחבריו האמיתיים, מכל מקום הא לן והא להו, לבני בכל כשר (אלו היושבים בגלות אינו צריכים לעסוק בישוב העולם אלא אך ורק בתורה), ולבני ארץ ישראל פסול, דבעיא ישוב ארץ ישראל על ידי ישראל, כיון שבארץ ישראל חייבים לעסוק בבניין הארץ וביישובה.

מאמרי הראי"ה, עמ' 505: "שכחנו שהשאלות הזמניות הנם צרכי צבור גדולים ואדירים, וצרכי צבור הנם תמיד עומדים במדרגה אחת עם למוד התורה"; ובאגרות הראי"ה, חלק ג, עמ' ו, וכתב הרב: "בשכבר הימים אמרתי שיעקב תיקן מטבע שוקים ומרחצאות בשכם דוקא (בראשית לג, יח; שבת לג, א), שצפה ברוח הקודש שהוא מקום המוכן לפורעניות של חלוקת מלכות בית דוד, ויסוד מאסן במלכות בית דוד האמור במדרש (ילקוט שמעוני, שמואל א ח א' אותך לא מאסו וכי), שהוא משלושת החטאים שצריכין להתקן, שנאמר יצתו ישובו בני ישראל (ויקרא יג, א) ויבאו אל ה' אלהיהם ואת דוד מלכם וגו' - הושע ג, ה), הוא מפני שנחסרה האמונה שמלך עוסק בתורה ותכמה כדוד ושלמה יוכל לעסוק יפה בעסקי העולם של הנהגת המלכות, ובא יעקב איש יושב אהלים ונתן סימן שהוא מתקן גם מטבע שוקים ומרחצאות, והוא הדין רבי שמעון בר יוחאי הצוות כל כך על הנחת חיי עולם בשביל חיי שעה, חתר לתקן תיקון חומרי להסיר הטורח מרבים דלא ליקפו (שבת לד, א)".

התורה והמצוות

רבי ירמיה אמר יתעסק בצורכי ציבור כעוסק דברי תורה ר"י

7) ויקרא רבה י"ג
 ד"א וזאת הבהמה היא היא
 דכתיב (פס' 3) כל אמרת אלוה צרופה רב אמר (ו) לא נתנו המצות
 לישראל אלא לצרף בהן את הבריות וכל כך למה שנאמר (ס) מן
 הוא לכל הרוכבים בו א"י יודין ברבי שמעון כל בהמות ולויתן הן קניגין
 של צדיקים לע"ל וכל מי שלא ראה קניגין של אומות העולם בעוה"ז
 זוכה לראותה לעוה"ב כיצד הם נשתנים בהמות נותן ללויתן בקרניו
 וקרעו ולויתן נותן לבהמות בספיריו ונורויו

אלק' ע' ק"ל

כשאור עולם הבא זורח בפירוש גדול, מרומם הוא
 את כל ערכי החיים כולם, מאיר הוא בספרות ובשירה, בחיי
 החברה והמדינה, באישיות היחידה ובמשפחה, בממלכה ובמשטריה,
 בעולם היופי והגבורה, באהבה ובסידור הצרכים כולם לכלל סעיפיהם,
 הקטנים עם הגדולים.

8) אלק' ע' מ"א

מִלְחַמַת הַקֹּדֶשׁ וְהַטֶּבַע

כג

17 התנועות העכשויות מתברר בזה, שהקודש
 עצמו, אור העולם, העומד למעלה מהטבע, מהגופניות
 והחברתיות, תובע הוא, מהעולם בכלל, ומישראל הפזור והשבור
 בפרט, את הדקיון של הטבע, הפשטות, הבריאות, הנורמליות
 שבחיים, בהרגשה, בשכל, בהתפעלות.

מתקרבים אנו אל כל תביעות הטבע, מתלכלכים אנו בזוהמתו,
 אין מוצא להגן כי אם על ידי הארות גדולות, על ידי הופעות
 נשמטיות אלהיות, מגלות רזי עליון, מודיעות האגור בסתרי חושך.
 בקירוב אל הטבע יש שנאת הקודש הרגיל, הצורר
 את הטבע, המשדד את מערכתו. הקודש הרגיל, המורגל
 מאז להתהלך עם הטבע בקרי, אוגר הוא את שארית כחו להלחם
 עם הטבע, אבל לוחם הוא עם הטבע שלו, כושל הוא
 ונופל במלחמתו. הטבע המתנשא לתבוע את דקיונו, שנעור על
 ידי תביעת הקודש הגנוזה בקרבו, מתנשא עם כל שלילותיו, שונא
 הוא את הקודש, גם הטבע שלו, גם את הודו יפיו ובריאותו, פה
 נופל הטבע, ונכשל במלחמתו.

לויתן ושור הבר, שניהם נופלים במלחמתם,
 ונעשה מבשרם סעודה יפה לצדיקים. מי שלא נשקע
 בהבלים, לא זנו עיניו אחרי קניגיאות של אומות העולם, המשחיתות
 את תפארת הנשמה, את הוד אצילותה וטהרת מדותיה, הרי הוא

זוכה ומזכה לראות קניגיון מלבב זה, עומד הוא ממעל
 לשניהם, גבריאל בכח אל עליון, מעורר את המלחמה, צור
 עולמים בהגלות אורו וקודש עליונותו גומרה, העשו יגש חרבו.
 רואה היא הנשמה, הנוונה מלחמה הפנימי של תורה, את
 הכחות הבהמיים, שביבשה ושבים, מתאבקים, לוחמים בקצף,
 מתנפלים זה על זה, כל אחד חושב, אני אכבוש הכל, אבל לא
 לדגי הים, ולא לבהמות הרים הנצחון, כי אם לקורא בשם ד',
 והוא ימלט, וימלט הכל.

אלק' ע' ק"א

חכמי לב מכירים באמת את האפסיות של עולם הזה
 מצד עצמו, והם מעלים את מחשבתם וציור עולמם למעלה עולם הבא
 ואשרו. ומתוך שהם מסתכלים, שכל ההויה המשך אחד יש לה,
 ממילא נעשה עולם הזה גם הוא מפואר אצלם, ומתוך כך
 הם דורשים לתקנו ולשכללו. ומוזה יבא הרצון של התרבות והשכלול
 של חיי עולם הזה, על ידי צדיקים קדושי רוח, שתעלה בעז רוח
 על כל מה שגילה רוח האדם, מצד אהבתו החיצונה לעולם הזה
 מצד עצמו, מפני שאהבה זו מיוסדת על תוהו ועל שקר, אלא
 שהרבר נדרש לקיום העולם וישובו, שיהיו משתגעים בעולם,
 אבל יותר הרבה מזה יהיה הישוב הבא מדעה שלמה.